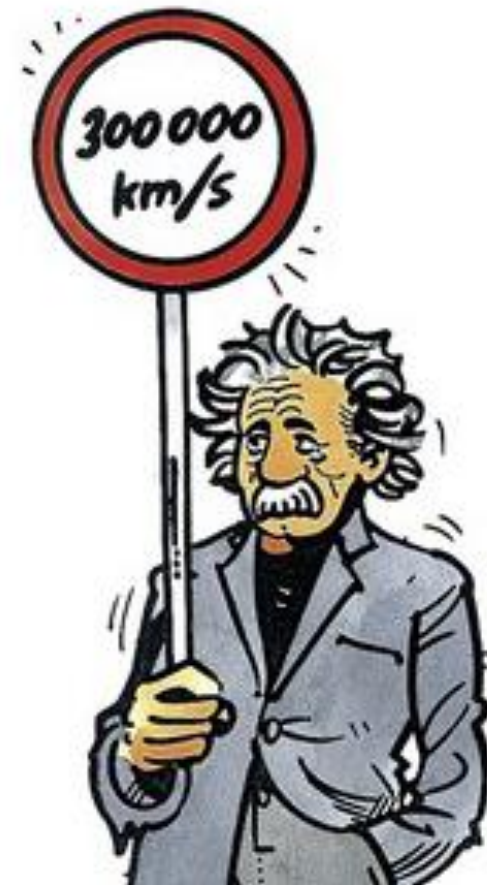

Měření rychlosti světla

BC. DAVID KOLEČKÁŘ

FYZIKÁLNÍ OPTIKA 2018

Základní informace

- ❑ Základní charakteristikou prostředí je rychlost světla
- ❑ Optické prostředí je prostředí, kterým se světlo šíří od světelného zdroje
- ❑ Větší rychlostí, než je rychlost světla, se nemůže pohybovat žádné těleso
- ❑ Označení písmenem c pochází z latinského výrazu pro rychlost *celeritas*

$$c = 2,99792458 \cdot 10^8 \text{ m/s}$$

Historie

Různé teorie


```
graph TD; A[Různé teorie] --> B[Světlo je vyzařováno z oka, nikoliv z jiného zdroje do oka odráženo. Čímž vznikaly teorie, že rychlost světla je možná nekonečná.]; A --> C[Světlo je něco, co se pohybuje a šíří mezi zemí a oblohou, aniž by jsme to mohli pozorovat]; A --> D[Aristotelés zastával názor, že světlo vyplývá z určité přítomnosti a je to statická hmota, která se nepohybuje.];
```

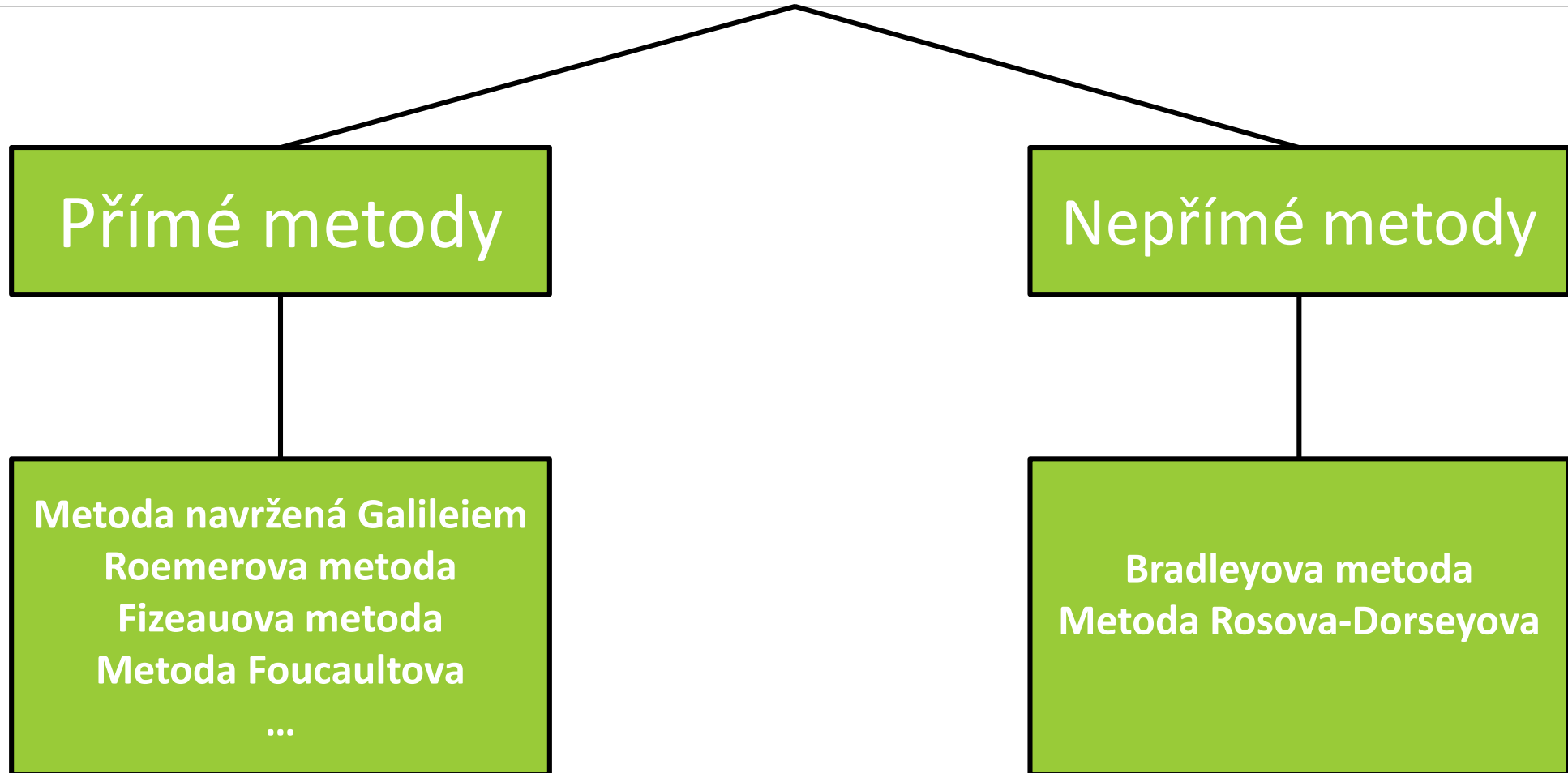
Světlo je vyzařováno z oka, nikoliv z jiného zdroje do oka odráženo. Čímž vznikaly teorie, že rychlost světla je možná nekonečná.

Světlo je něco, co se pohybuje a šíří mezi zemí a oblohou, aniž by jsme to mohli pozorovat

Aristotelés zastával názor, že světlo vyplývá z určité přítomnosti a je to statická hmota, která se nepohybuje.

Metody měření rychlosti světla

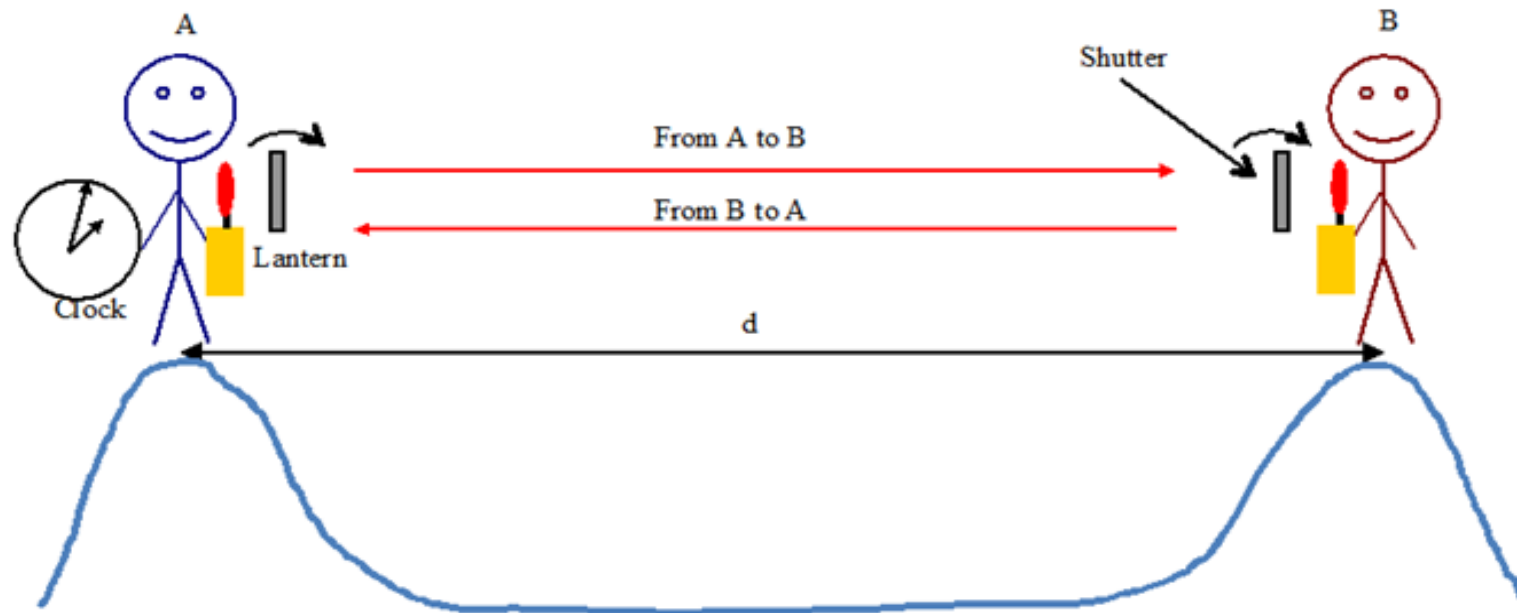

Metoda navržená Galileiem

Přímá metoda

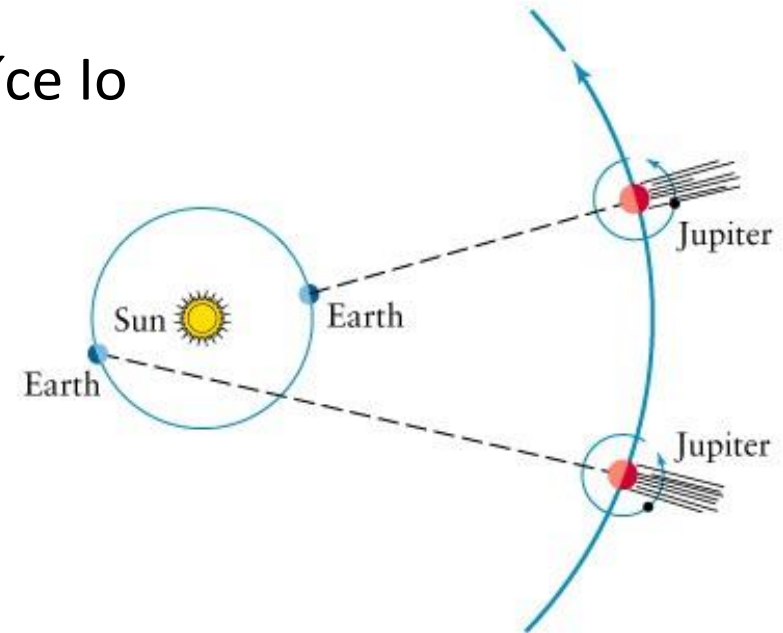
- ❑ V roce 1667
- ❑ Vzdálenost mezi pozorovateli přibližně 1,5 km

Roemerova metoda

Přímá metoda

- ❑ V roce 1675
- ❑ Důkaz, že světlo se šíří konečnou rychlostí
- ❑ Na základě pozorování zatmění Jupiterova měsíce Io
- ❑ Vypočítal hodnotu $2,1 \times 10^8$ m/s

Fizeauova metoda

Přímá metoda

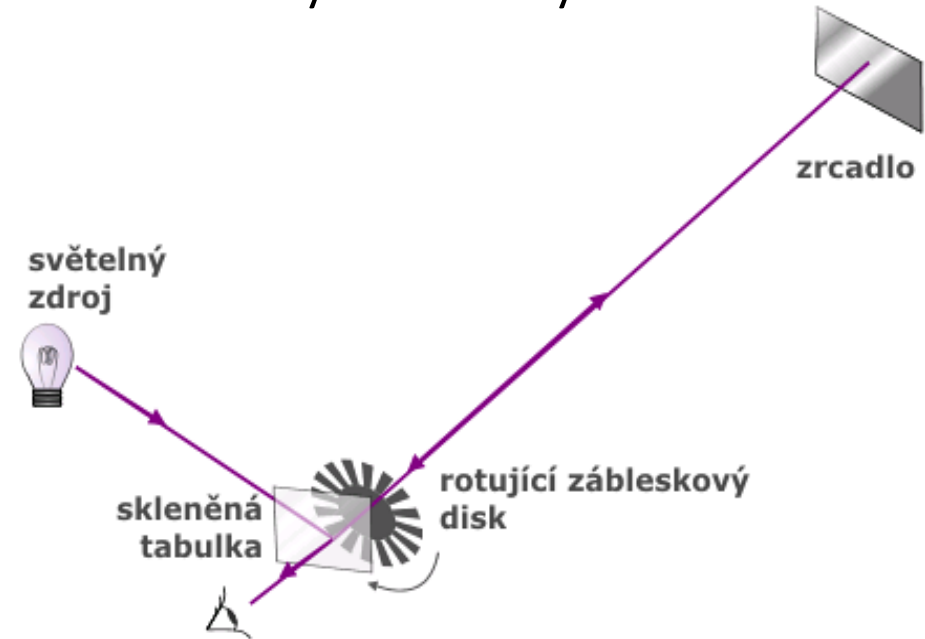
- ❑ První úspěšný pokus přímého měření rychlosti světla v pozemských podmínkách
- ❑ Podle nastavení rychlosti otáček ozubeného kola můžeme určit rychlost světla
- ❑ $N = 720$, frekvence 12,6 Hz a vzdálenost mezi zrcátkem a ozubeným kolem byla 8 633 metru
- ❑ Naměřená hodnota $3,13 \times 10^8$ m/s.

Světelné pulzy o časové šířce τ

$$\tau = \frac{T}{2N} = \frac{1}{2Nf}$$

Hledaly se podmínky, kdy nastane první zatmění:

$$\Delta t = \frac{2D}{c} \rightarrow c = 4DNf$$

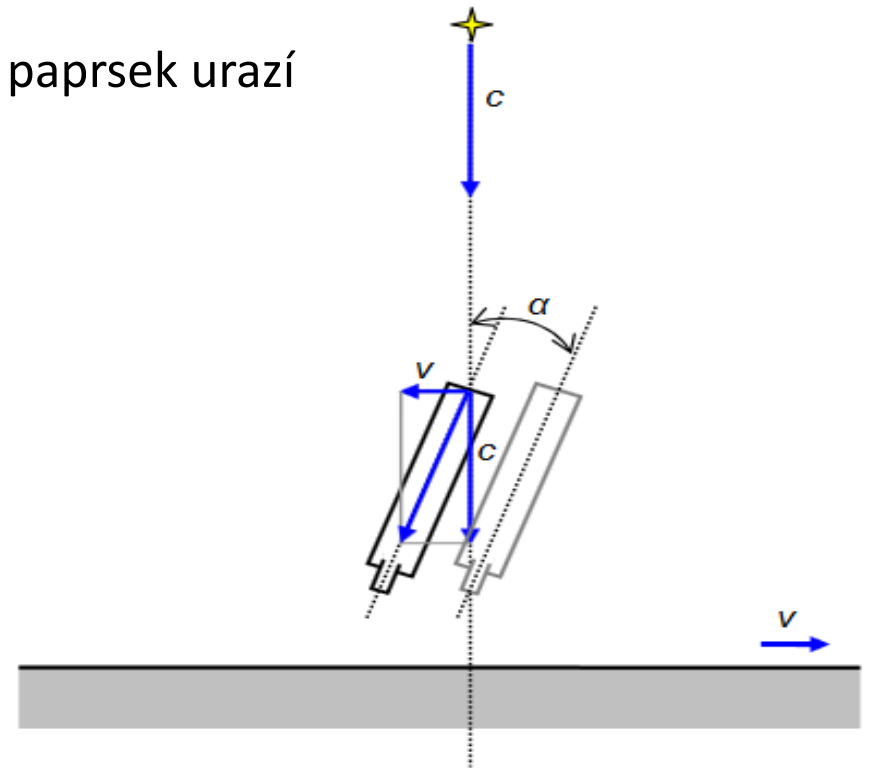

Bradleyova metoda

Nepřímá metoda

- ❑ Nejstarší nepřímá metoda pro měření rychlosti světla (1728)
- ❑ Metoda využívá aberace světla
- ❑ Za čas t šíření paprsku od objektivu k okuláru, za kterou paprsek urazí dráhu $c.t$, se posune dalekohled se Zemí o dráhu $d = v.t$
- ❑ Průměrná rychlost pohybu Země je 29,7 km/h
- ❑ Aberační konstanta alfa má hodnotu 20,48 stupně
- ❑ Naměřená hodnota $2,991 \times 10^8$ m/s

$$\operatorname{tg} \alpha = \frac{vt}{ct} = \frac{v}{c}$$

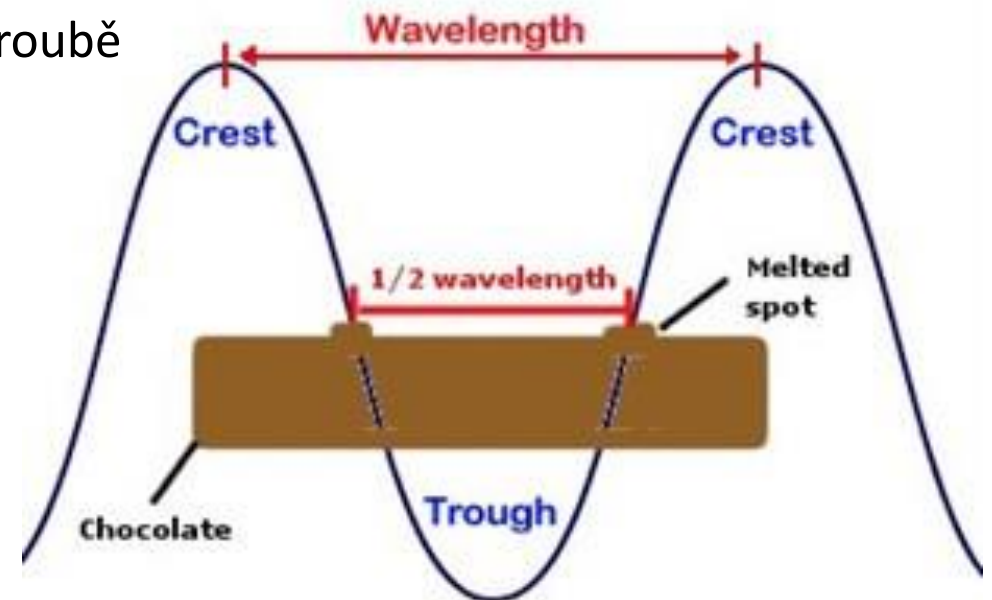

Stanovení rychlosti světla v mikrovlnné troubě

Přímá metoda

- ❑ Mikrovlny se odrážejí od stěn trouby a vytvářejí stojaté vlnění
- ❑ Čokoláda se v mikrovlnce roztaví pouze na určitých místech (pokud odstraníme otáčivou desku)
- ❑ Změříme vzdálenost mezi těmito místy
- ❑ Vzdálenost je polovina vlnové délky ($\lambda / 2$) mikrovln v troubě

$$c = f \cdot \lambda$$

Děkuji Vám za pozornost

Následuje demonstrace vizualizace